

Samarbejde og forventninger imellem skole og hjem

Forældreansvar og forældreinddragelse

ODENSE KOMMUNE

Hæfte

Kære forældre

Samarbejdet mellem skole og hjem er af afgørende betydning for den vigtige periode i barnets liv, som skolegangen er. Mange forældre er interesserede i at bakke op om skolens arbejde, men er ofte i tvivl om, hvordan de bedst kan gøre det. Der skal være kendskab til og forståelse for de gensidige forventninger.

Det er vigtigt for elevernes faglige og personlige udvikling, at forældrene er interesserede i deres børns undervisning og deltager aktivt i et samarbejde med skolen. Samarbejdet bør bygge på en ligeværdig dialog mellem skole og forældre, således at begge parter lytter til og respekterer hinandens meninger.

Jeg forventer, at I som forældre tager ansvar for, at jeres barn møder i skolen parat til at indgå i læringsprocesser bl.a. ved at møde veludhvilet og have fået et solidt morgenmåltid. I kan som forældre forvente, at det pædagogiske personale er veluddannet og parat til at modtage jeres barn.

Et godt læringsmiljø for børnene indebærer et frugtbart samarbejde mellem skole og hjem, og dette samarbejde er medvirkende til at skabe et trygt miljø i klassen og gode fælles oplevelser for lærere, elever og forældre.

Dette hæfte skal ses som et bidrag i debatten om, hvordan forældre og skole i samarbejde kan både fastholde og videreudvikle skolen, så den til stadighed fremstår som et tilbud, hvor læring og trivsel går hånd i hånd, og hvor forældre og lærere med hver deres viden og indsigt sammen skaber de bedste rammer for eleverne i Odense Kommune.

Hæftet kan tjene som debatoplæg til drøftelser i skolebestyrelser, på kontaktforsættelsesmøder og på forældremøder. Det indeholder en række problemstillinger og dilemmaer, som kan danne udgangspunkt for drøftelserne. Det er ikke hensigten, at man kan finde entydige svar og konklusioner i hæftet, idet disse – med lokale forankringer på de enkelte skoler – vil være forskellige fra skole til skole.

Til hæftet hører en pjece, som skolerne kan benytte i skolebestyrelsen, til forældremøder, til nye forældre og til arrangementer, hvor skole og hjemsamarbejdet er på dagsordenen.

Vi håber, materialet kan blive et værktøj, der kan styrke det daglige samarbejde mellem skole og hjem.

Jane Jegind

Rådmand

Pjece og Hæfte

Hvad siger loven?

Rammerne for skole-hjemsamarbejdet vil altid tage udgangspunkt i de givne vilkår. Først og fremmest skal rammerne for samarbejdet tage udgangspunkt i de formelt gældende regler. I folkeskoleloven fylder kravene til skole-hjemsamarbejdet ikke meget, men de steder, hvor det er beskrevet, er der så til gengæld også en vis valør i beskrivelsen. Således Folkeskolelovens formålsparagraf 1, stk.1. og §2, stk. 3.

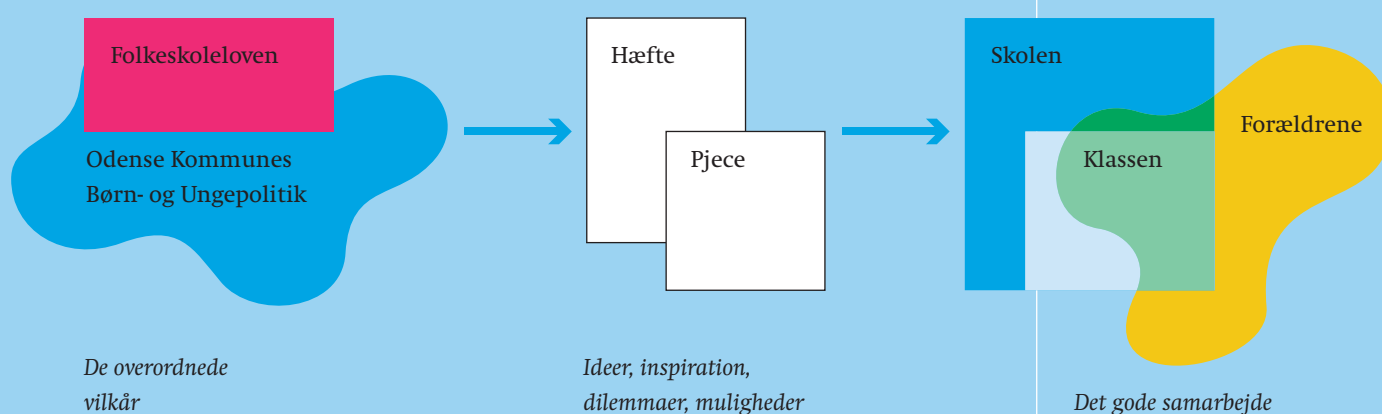
Bortset fra denne centrale placering i formålet står der ikke ret meget om så vigtigt et emne som skole-hjemsamarbejdet.

Da bestemmelserne om skole-hjemsamarbejdet er sparsomme i loven, må forældre og skole i vid udstrækning selv skabe indholdet i samarbejdet. Forældresamarbejdet er altså ikke primært opstået på grund af et påbud ovenfra, men på grund af interesse for skolens udvikling udefra og indefra, og fordi det er nødvendigt for at skabe en god skole. Vide rammer giver mulighed for at præge det.

De forældrevalgte medlemmer af skolebestyrelsen har indflydelse på udformning af principper, værdier og mål for den enkelte skoles arbejde. Denne indflydelse er fastsat i folkeskoleloven (§42-44). Se bilag 1. De har således en lovbestemt funktion på et overordnet niveau og er med til at lægge skolens linie.

Ud over de centralt fastsatte rammer er der også en række kommunalt fastsatte rammer, der skal tages hensyn til. Byrådet har vedtaget en Børn- og Ungepolitik. Denne politik er rammesættende for det lokale arbejde i Børn- og Ungeafdelingen og således også i Skoleafdelingen. Det vil sige, at skolernes principper for skole-hjemsamarbejdet skal udformes under hensyntagen til de kommunalt udstukne rammer. Se bilag 2.

Man kan anskue det på følgende måde:

§1. Stk. 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

§2. Stk. 3. Elever og forældre samarbejder med skolen om at leve op til folkeskolens formål.

Samarbejdet

Alle kender skolen fra deres egen skoletid

Da lærere, forældre og bedsteforældre alle har gået i skole for mange år siden, har de oplevet en skole, der er helt anderledes end skolen i dag.

Mange voksnes forestillinger om skolen er ofte meget præget af deres egen skoletid. De gamle forestillinger om, hvad en skole er, sidder dybt i os alle, og derfor er det ikke altid helt så enkelt at ændre sit syn på undervisningen og på måder at lære på.

Forældrenes forskellige holdninger og forventninger

Forældre til eleverne i en klasse møder op med mange, forskellige holdninger og forventninger til, hvad det er godt for deres børn at lære i skolen.

På grund af de forskellige værdier og holdninger er forældre, skoleledelse og lærere nødt til gennem en dialog at skabe en fælles forståelse af, hvad en god skole er inden for det store råderum og de vide rammer, staten og kommunerne har bestemt. Når samarbejdet fungerer, giver det bedre vilkår for elevernes læring og trivsel.

Forældre skal naturligvis have deres mening om skolen, men det er vigtigt, at de ikke udtrykker sig negativt om skolen, mens børnene hører det. Børnene bliver derved sat i et meget problematisk dilemma. Det er derfor mest hensigtsmæssigt på alle måder, at forældre henvender sig direkte til skolen med spørgsmål, kritik og problemer.

Forældreopbakning

Betydningen af, at forældre møder op, når der er arrangementer på skolen, kan ikke overvurderes. Ved at deltage viser forældre respekt for skolens og barnets arbejde, og det er utroligt vigtigt, hvis undervisningen skal gives bedst mulige rammer.

Mange steder arbejder man nu på at skabe nye former for forældrearrangementer, der passer bedre til forældres ønske om mere afvekslende og aktive samværsformer. Disse nye former kan erstatte eller supplere de kendte, så alle kan opleve kontakten med skolen som en god og udbytterig oplevelse.

Fælles arrangementer kan have forskellig karakter. Det kan være sociale arrangementer med deltagelse af eleverne, og det kan være arrangementer, hvor kun forældre er repræsenteret. Der vil være mange spørgsmål og problematikker, der kan drøftes omkring opdragelse, opgavefordeling, lektier, samværsregler og klassens sociale liv.

Man kan f.eks. spørge, om det er et problem for opdragelsen, at forældre er så lidt hjemme? Hvad er det for områder skolen, SFO'en ikke skal tage sig af? Hvordan støtter forældre bedst klassefællesskabet?

Mange typer af „hjem“

Vi taler om skole-hjemssamarbejde. Men livet i hjemmet har ændret sig meget.

Hvad er det egentlig for et hjem, skolen skal samarbejde med i dag? Der findes i dag en rig mangfoldighed af måder at leve på, og derfor skal skolen også forholde sig til mange forskellige typer af hjem og indrette sit samarbejde med forældrene på denne mangfoldighed.

Spørgsmålet, om det er skolen eller forældrene, der skal opdrage børnene, er ofte til debat.

Forældrene har klart hovedansvaret for deres børns opdragelse. Forældrene skal klæde børnene på til at kunne begå sig i og uden for hjemmet – alene og i sociale sammenhænge. Men skolen er også nødt til at påtage sig rollen som opdrager, når det drejer sig om at begå sig på skolen og i samværet med kammerater og personale på skolen. Børnene må på skolen lære spillereglerne og fælles aftaler at kende.

Det er derfor af stor betydning at skolen og forældrene drøfter og debatterer, hvordan værdier og samværsregler skal give sig udtryk generelt og på skolen.

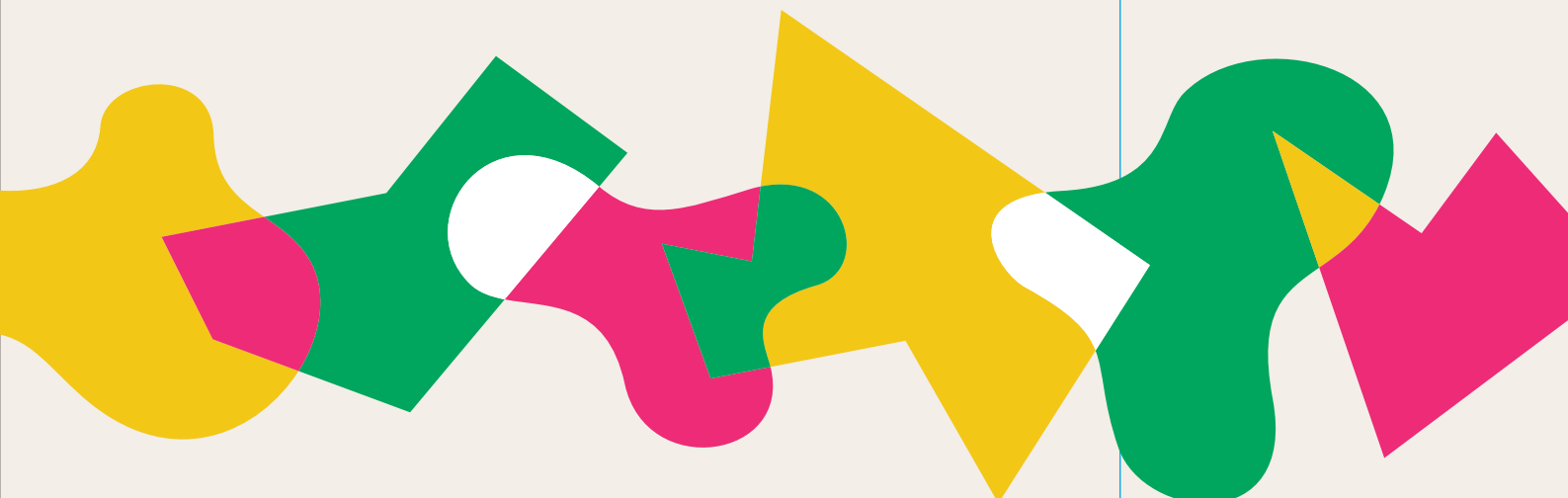
Selv om de fleste forældre generelt er tilfreds med folkeskolen, er mange forskellige holdninger på spil i en forældregruppe.

Der kan være ønske om fokus på: Kreativitet og oplevelse, faglighed og disciplin, tryghed og trivsel, individuelle hensyn, fællesskabet, medbestemmelse, og meget mere.

Forældrene som medspillere

Alle forældre skal løbende informeres og være i dialog med skolen.

Forældrene har altid ret til at blive hørt, og deres viden om deres barn er lige så væsentlig som den professionelle. De kan derfor sammen med skolen indgå i en positiv og konstruktiv dialog om deres børn.

Rummelighed er også en forældreopgave

For at folkeskolelovens formålsparagraf skal kunne udfolde sig, og for at skolen skal være folkets skole, må vi møde hinanden med et åbent sind. Forældrene må i deres holdning til andre forældre og til andre børn i klassen også være rummelige. Myter, fordomme og forhastede slutninger kan hurtigt udelukke nogle børn.

Ikke alle elever kan rummes i en normalklasse, men skole og forældre kan i fællesskab skabe et accepterende og anerkendende miljø, som bevirker, at langt de fleste kan udvikle sig og få lejlighed til at vise deres værdifulde og kompetente sider. Det er altid vigtigt at overveje nøje hvilke konsekvenser, det vil få for et barn at blive udskilt fra en klasse/skole.

Hvad skal man gøre, når en elev til stadighed forstyrrer undervisningen? De forskellige holdninger til opdragelse kommer ofte op til overfladen, når der er uro i klassen. Modsetningerne kan især blive voldsomme, hvis det er et barn med adfærdsrelaterede problemer, der er årsag til uroen.

Hvor rummelig kan skolen være?

Kan den rumme alle fagligt svage elever, og er der grænser for, hvilke utilpassede elever, man kan takle? Her er det meget vigtigt, at lærere, SFO-personale, ledelse og forældre går i dialog inden konflikten spidser til. Det er i den forbindelse også vigtigt at forholde sig til, om det alternative tilbud til en forstyrrende elev er den rigtige løsning for denne elev, eller om det blot er overflytning af problemet til et nyt sted.

Skolen må med sin professionelle tilgang arbejde for, at undervisningstilbuddet er tilrettelagt, så det sikres, at der er plads til mange forskelligartede elevtyper. Det er i sidste ende skolens ledelse, der træffer afgørelse, om skolen er i stand til at varetage undervisningen af den enkelte elev.

Vigtigheden af skolens arbejde

Skolens arbejde med børnenes læring og sociale udvikling er af meget stor betydning. Hvad der sker i skolen, kan præge eleverne for livet. Lærere og pædagogisk personale vil ofte være rollemodeller for eleverne.

Lærerne har en teoretisk viden om pædagogik og fag. De skal også ud fra en teoretisk tilgang kunne tænke nye muligheder igennem, så den pædagogiske fornyelse sikres. Men teorien skal hænge sammen med praksis. De har føling med de elever, de underviser. Der findes ingen opskrift, der passer til alle elever i alle situationer.

Opgaver for skolen – for meget og for lidt

Skolen tager sig af en række socialpædagogiske opgaver. Klasselæreren, lærerteamet og SFO'en har pligt til at tage sig af elever, der ikke trives i skolen. Samtidig skal lærerne sørge for, at eleverne får en god og relevant undervisning og får mulighed for at lære ud fra deres individuelle forudsætninger.

Men hvor går grænsen for, hvad skolen skal tage sig af?

Langt de fleste forældre vil gerne tale med lærerne og SFO'en om problemer, der hæmmer deres barns udvikling og læring, og de forstår også at sætte grænser for, hvad skolen skal involveres i.

Nye elektroniske kommunikationsformer har givet nye muligheder for kontakten mellem skole og hjem. Det er stadig et område i udvikling, men det er allerede nu klart, at man må drøfte og forholde sig til, hvordan denne form for kontakt skal administreres på skolerne. Hvornår forventes svar fra lærerne på mails? Kan man nøjes med at informere ved hjælp af mails? Kan man regne med, at alle hjem har en PC?

Spørgsmålene er mange, og der forestår på de enkelte skoler en række drøftelser blandt forældre, personale, ledelser og skolebestyrelser, som må arbejde hen imod fælles spilleregler på den enkelte skole.

I den sidste tid har der været eksempler i pressen på, at nogle lærere bliver bombarderet med e-mails, som nogle forældre forventer, at de skal svare på straks. Andre bliver i høj grad involveret i et hjemms problemer. Skilsmisseproblemer, alkohol- og stofmisbrug og forældre, som bruger læreren som sjælesørger, kan kræve så megen tid, at der ikke bliver tid nok til arbejde med den daglige undervisning af eleverne.

Den anden modpol er, at lærerne også kan blive for omklamrende. Læreren og SFO-pædagogen må naturligvis kende grænsen for, hvornår privatlivets grænser overskrides.

Det kan være svære balancer, at skulle forholde sig til for såvel personale som forældre, og der bør foregå en løbende dialog mellem skole og hjem for at afklare og definere disse grænser.

Tosprogede forældre

En særlig udfordring i mange klasser er at få inddraget de tosprogede familier, som endnu ikke er godt integrerede i skole-hjemsamarbejdet.

Såvel i Odense som rundt omkring i landet er der lavet en række projekter for at skabe kontakt med tosprogede forældre, der har udfordringer med at forstå den danske folkeskole og få dem integreret i klassernes fællesskab. Det er en stor udfordring at gøre nogle af de tosprogede forældre fortrolige med den danske kultur og samtidig vise respekt for deres værdier og vaner. Det kræver åbenhed og tillid.

Pædagoger og lærere rundt om i landet har gennemført praksisnære forløb med godt resultat. Det drejer sig bl.a. om oplysende kurser om danske forhold og uforpligtende cafemøder, hvor hele familien kan komme og være sammen med lærere og andre tosprogede på skolen.

Klassen

Der står intet i loven om, hvordan forældresamarbejdet i forbindelse med den enkelte klasse skal fungere. Således står der ikke noget om kontaktforældre eller klasseråd, som findes på næsten alle skoler i landet.

Der vælges ofte 2-4 kontaktforældre fra hver klasse. De er et kontakttled til skolebestyrelsen, forældrene og lærerne. Forældrenes og lærernes rolle i samarbejdet kan man således selv bestemme lokalt. De kan f.eks. være med til at forberede forældremøder og tage sig af fælles arrangementer for klassens elever, lærere og forældre.

Nogle skoler har udarbejdet principper for kontaktførældreråd.

På nogle skoler har man et klasseråd, der består af repræsentanter for forældre, lærere og elever. Klasserådet kan have de samme funktioner som kontaktførældrene. Det kan ligeledes udpeges ved valg eller ved, at det er et hverv, der går på omgang. Det er således et arbejde, alle vel bør deltage i på skift.

Alle klassens forældre har som gruppe indflydelse på forhold vedrørende klassen og kan deltage i drøftelser om klassens sociale liv og temaer, der har med undervisningen at gøre. Alle forældre har også medansvar for, at klassens elever, forældre og lærere har det godt sammen, og at samarbejdet foregår i en positiv og konstruktiv atmosfære.

Lærerne og personalet i SFO'en har en anden rolle end forældrene i skolen. De er en del af et system, hvor der findes love, bekendtgørelser og læseplaner, de skal tilrettelægge deres undervisning og virke efter. De kan i vid udstrækning komme forældrenes forslag og ideer i møde, men kun til en vis grænse. De er de fagligt professionelle og forpligtet over for nogle bestemmelser, de skal overholde, og det er derfor også i sidste instans dem, der afgør, hvordan undervisningen skal tilrettelægges inden for de givne rammer.

Elevplan

Skolerne udarbejder skriftlige elevplaner. Disse elevplaner indeholder oplysninger om resultater af den løbende evaluering og den besluttede opfølgning herpå. Elevplanen danner grundlag for skolens samarbejde med forældrene om elevens faglige udbytte af undervisningen. Elevplanen bygger på de oplysninger, læreren er forpligtet til at tilvejebringe som led i evalueringen. I elevplanen bliver der alene krav om at notere oplysninger af betydning for lærerens, elevens og forældrenes arbejde med at følge op på og forbedre effekterne af undervisningen. Elevplanen skal udleveres til forældrene.

I praksis kan elevplanen indgå som et emne i de årlige skole-hjemsamtaler. På baggrund af forældrenes tilkendegivelser og synspunkter kan samtalen afsluttes med, at det i elevplanen noteres, hvordan forældrene i tiden frem til næste samtale kan medvirke til, at eleven når de læringsmål, der er opstillet for eleven for den kommende periode.

Det er skolens ansvar, at forældrene forelægges elevplanen skriftligt mindst en gang årligt.

Elevplanerne er et brugbart værktøj for elever, lærere og forældre til at få viden om, hvad barnet skal arbejde med, og hvad forældre kan støtte op om. Elevplanen indgår på lige fod med de øvrige redskaber i skole-hjemssamarbejdet, som skolen anvender.

Skole-hjem samtalen

Det fundamentale i en god samtale er åbenhed og tillid. Forældre, lærere og pædagogisk personale fra SFO'en er samtalepartnere, der sidder med hver deres viden om barnet. Samtalen bør være velplanlagt. Det vil være naturligt at tage udgangspunkt i elevplanen. Her beskrives elevens aktuelle faglige niveau samt en plan for det videre arbejde. Hvis elevplanen ikke indeholder beskrivelser af elevens alsidige personlige udvikling, bør det også være en del af samtalen, således at det er det hele barn, der er i fokus.

Måske har forældrene hjemmefra taget stilling til en dagsorden eller spørgsmål, så de har haft mulighed for at forberede sig. De kan også opfordres til at skrive til skolen inden mødet om hvilke emner, de ønsker drøftet. Det giver grundlag for en god dialog.

Elevsamtalen

En forudgående samtale mellem lærer og elev om, hvordan de synes, at udviklingen går, er også en god mulighed. Her er eleven i tæt kontakt med læreren og har mulighed for at få respons på såvel det faglige arbejde samt elevens og klassens trivsel. Samtalen vil desuden kunne danne grundlag for justeringer i elevplanen.

Den svære samtale

Samtalen mellem skole og forældre kan være meget vanskelig. Deres barn, som de holder meget af, er på dagsordenen, og derfor er de meget sårbare over for kritik. Forældrene har en stor viden om deres barn gennem et helt livsforløb, og der er stærke følelser på spil. Lærere og SFO-personale kender barnet som elev i skolen og kan fortælle om dets faglige udvikling, og om hvordan det fungerer sammen med kammerater og lærerne.

Forældre og skole kommer derfor med hvert deres perspektiv, som tilsammen kan give et nuanceret billede af eleven.

Med disse to aspekter kan forældrene og skolen sammen formulere en plan for, hvad eleven skal arbejde hen imod i den kommende tid, både fagligt og socialt. Her er det personalet, der er de faglige eksperter, mens forældrene er vigtige, når det gælder støtte til børnenes læring, afstemning af omgangstone og hensigtsmæssig social adfærd, der alt sammen har betydning for læringen i skolen.

Det er meget ofte vigtigt at inddrage eleven i drøftelserne og beslutningerne.

Eleven skal altid have et medejerskab til mål og aftaler og skal være en aktiv part i sin egen læring.

Særlig svær er samtalen, når der er store problemer med et barn. Det kan være, at der kan være tale om henvisning til specialklasse, store problemer med elevens opførsel eller mistanke om kriminalitet og misbrug.

Ofte bunder problemerne i komplicerede hjemmeforhold, hvor der ingen eller kun meget lidt støtte er at hente for barnet.

Skolens personale har som professionelle det fulde ansvar for, at sådanne børn får den nødvendige støtte, og samtalerne med skolen vil derfor ofte få en helt anden dagsorden. Lærere og pædagoger må være lyttende og i deres holdning udstråle imødekommenhed og positiv indstilling.

Det er meget vigtigt at gøre sig klart, at det altid er modtageren, der fortolker et udsagn. Det betyder, at afsenderen skal være sikker på, at modtageren har forstået udsagnet på samme måde som afsenderen. I dialogen mellem skole og hjem vil det ofte være læreren, der er afsender, og læreren har derfor et stort ansvar for at kommunikationen lykkes.

Når kontakten ikke lykkes...

Et godt samarbejde mellem forældre, elever og skole har stor betydning for et barns succes i skolen. Heldigvis er der gode relationer mellem næsten alle forældre og deres børns skole. Men selvfølgelig kan det ske, at der opstår uoverensstemmelser i samarbejdet mellem forældre og skolens medarbejdere. Det er naturligt, at hvor mennesker mødes med forskellige holdninger og relationer til børnene, kan der opstå uenigheder. Uanset årsagen til en større eller mindre konflikt mellem parterne, er det vigtigt at få sagen belyst og finde løsningsmodeller, der tilfredsstillende alle parter for barnets skyld. Ingen konflikter er bare „sort/hvide“, og der kan være stor forskel på, hvordan historien lyder, alt efter om den bliver fortalt af barnet, af forældrene eller af medarbejderen.

Det er vigtigt at få løst konflikter mellem hjem og skole. Det er altid barnet, der bliver taber i sådanne konflikter.

Når skolen oplever problemer i samarbejdet, bør den orientere familien så tidligt i forløbet som muligt og indbyde til ekstra møder, så man sammen kan løse problemerne. Når forældre oplever problemer med skolen, er det ligeledes vigtigt, at de henvender sig til skolen så tidligt i forløbet som muligt. En gensidig løbende kontakt kan forebygge mange konflikter og misforståelser.

Hvis der opstår problemer i skole-hjemsamarbejdet spiller skolelederen en central rolle i arbejdet med at finde løsninger til elevens bedste.

Lektier

Forældrene kan på mange måder støtte deres barns læringsprocesser uden for skolen. Historielæsning, kulturelle aktiviteter, fritidsaktiviteter m.m. kan være med til at stimulere børnenes nysgerrighed og videbegær. Lektielæsning kan i mange tilfælde også være en mulighed for et udviklende og positivt samvær mellem forælder og barn.

Spørgsmålet for mange forældre er blot, hvordan de bedst kan gøre det. Her har skolen en opgave i forhold til samarbejdet med forældrene.

Forskellige holdninger til lektier

Der er mange forskellige holdninger til, om børn overhovedet skal have lektier for. Nogle forældre og lærere vil sige: „De når, hvad de skal, i skolen, og bagefter skal de have fri til at lege“. Det er en udbredt opfattelse hos mange, især mens børnene går i de små klasser, fordi mange mener, at børnene lærer lige så meget af fri leg som af at beskæftige sig med skolens fag i fritiden, og at det stresser børnene både at skulle arbejde med voksenplanlagte aktiviteter i skoletiden og i fritiden.

En gruppe af forældre og lærere mener, at børn selvfølgelig skal have lektier for, gerne også rigeligt. For det første er det en god vane, som børnene ikke kan få for tidligt, og for det andet er det en forberedelse til og forudsætning for, at de som voksne bliver i stand til at tage en videregående uddannelse og klare sig videre i en stadigt mere globaliseret verden. Disse forældre bruger gerne megen tid derhjemme på at læse lektier med deres børn, eller de gør det klart for deres børn, at de forventer, at de honorerer skolens og forældrenes krav til lektielæsning med eller uden forældrestøtte.

Andre vil mene, at det er tyveri af forældrenes tid sammen med børnene, hvis de skal sidde og terpe med børnene derhjemme efter en lang arbejdsdag, så hvis børnene skal lave lektier, må det foregå i SFO'en, så det er gjort, inden børnene bliver hentet af forældrene.

Nogle forældre er fortvivlede over, at de ikke er i stand til at hjælpe deres børn hjemme, fordi de ikke har den nødvendige viden. De ville ønske, at deres børn kunne få hjælp til lektielæsningen på skolen, så de ikke sakkede agterud i forhold til deres klassekammerater. De vil gerne hjælpe deres børn med lektier, hvis de kunne, men når de ikke er i stand til det, vil de gerne have, at deres barn kan få støtte til at lave lektier.

Alle disse holdninger – og sikkert mange flere – skal rummes i folkeskolen i hver eneste klasse. Der står nemlig ikke noget om lektier i loven, så det er ude på den enkelte skole og i den enkelte klasse, der må tages stilling til dette emne.

Skolebestyrelsen kan vedtage principper for skole-hjemsamarbejde og for orientering til hjemmene om elevernes udbytte af undervisningen. Skolens medarbejdere, elever og forældre kan på den baggrund drøfte deres holdning til lektielæsning og indgå nogle aftaler om omfang, koordinering mellem fagene og om, i hvilke fag der skal gives lektier for. Det er en rigtig god debat at få mellem forældre, børn og lærere. Debatten vil være med til at give både voksne og børn en fornemmelse af, hvad der er meningen med lektier, og hvordan man kan gribe dem an.

Det er i den forbindelse også vigtigt at få drøftet, hvem der har ansvaret for lektielæsningen. Er det læreren, eleven, forældrene eller er det i et samspil mellem parterne.

I de tilfælde, hvor SFO'en tilbyder lektielæsning, er det naturligvis vigtigt at have medarbejdere fra SFO'en inddraget i drøftelserne om lektielæsning.

Hvis skolen vælger, at lektier skal være en del af hverdagen, er det vigtigt, at den også giver forældrene værktøjer til at håndtere opgaven med at hjælpe børnene. Skolens opgave med at give forældrene værktøjer til lektielæsning er vigtig, fordi det kan skade mere, end det gavner, hvis lektielæsningen bliver grebet forkert an.

Skolebestyrelsen

Skolebestyrelsen har mulighed for indflydelse, hvis den ønsker det. Mange skoleledere, forældrevalgte og lærere samarbejder med stor dygtighed, og de forældrevalgte medlemmer bruges som en resurse.

I skolebestyrelsen kan det pædagogiske personale, ledelsens, elevernes og forældrenes forskellige synspunkter føre til nye ideer og udvikling.

Skolebestyrelsen står stærkt, hvis den bakkes op af forældrene. Derfor er det vigtigt, at forældrene møder op til opstillingsmøder og stemmer ved et eventuelt valg. De må sørge for, at forbindelsen til skolebestyrelsen er levende. Forældrene må have løbende kontakt med skolebestyrelsen, så den kender forældrenes synspunkter, før den træffer sine beslutninger.

Arbejds-, inspirations- og hyggemøder for alle forældre på skolen arrangeret af skolebestyrelsen, er det også vigtigt, at forældrene deltager i. Det samme gælder deltagelse i arbejdsudvalg med deltagelse af ledelse, skolebestyrelse og pædagogisk personale om vigtige, nye udviklingsarbejder.

Det er vigtigt, at skolebestyrelsen i forbindelse med fastsættelse af principper for skole-hjemsamarbejdet diskuterer de mest hensigtsmæssige måder for etablering af samarbejde mellem skolen og hjemmet, og at der ofte vil være behov for at differentiere i skole-hjemsamarbejdet.

Nordiske traditioner

Der er intet andet sted i Verden, hvor der er så bred og omfattende kontakt mellem skole og hjem som i Norden. Lærerne drager i stor grad omsorg for, at eleverne trives, giver dem gode arbejdsbetingelser og tager sig af sociale og personlige problemer.

Forældrene er involveret i skolens arbejde i en grad, vi ikke kender andre steder. I Danmark bygger samarbejdet på en demokratiopfattelse, som kendetegner den skandinaviske model. En model der søges eftergjort mange steder i Verden.

Det typiske mønster mange steder er afholdelse af et eller to forældremøder om året og en eller to forældresamtaler af en varighed på 10–20 minutter samt et eller to sociale eller festlige arrangementer.

Måske er tiden moden til at tænke på andre muligheder da det traditionelle mønster for skole-hjemsamarbejdet har eksisteret de sidste 30 år, og skolen og det omgivende samfund har i høj grad ændret sig i denne periode.

Det er tiden, at der tænkes i nye baner, som svarer til den moderne families krav om information og kommunikation og som afspejler den virkelighed, der i dag kendetegner skolen. Her er det vigtigt, at nye tiltag sker i en dialogisk atmosfære mellem skole og hjem, og at der hele tiden er fokus på, hvordan man sammen bedst kan understøtte børnenes skolegang, trivsel og læring.

Bilag 1:

Folkeskolelovens §42-44

Skolebestyrelsen

§ 42.

Ved hver selvstændig skole oprettes en skolebestyrelse, der består af:

- 1) 5 eller 7 repræsentanter for forældrene valgt af og blandt personer, der har forældremyndigheden over børn, der er indskrevet i skolen, jf. dog § 43, stk. 1. Antallet af forældrerepræsentanter skal være 7, hvis skolen omfatter en specialklasserække, og forældrerepræsentationen for denne skal udgøre mindst 1.
- 2) 2 repræsentanter for lærerne og de øvrige medarbejdere valgt af og blandt skolens medarbejdere.
- 3) 2 repræsentanter for eleverne valgt af og blandt skolens elever, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Ved skoler, der kun har til og med 5. klassetrin, kan kommunalbestyrelsen efter anmodning fra skolebestyrelsen fravige bestemmelsen om elevrepræsentation i skolebestyrelsen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan efter anmodning fra skolebestyrelsen bestemme, at et af dens medlemmer deltager i skolebestyrelsens møder uden stemmeret.

Stk. 4. Alle skolebestyrelsens medlemmer, jf. stk. 1, har stemmeret.

Stk. 5. Formanden for skolebestyrelsen udpeges blandt forældrerepræsentanterne.

Stk. 6. Skolens leder og dennes stedfortræder varetager bestyrelsens sekretærfunktioner og deltager i skolebestyrelsens møder uden stemmeret.

Stk. 7. Elevrepræsentanterne må ikke overvære den del af drøftelserne, der angår sager vedrørende enkelte elever eller lærere.

Stk. 8. Forældrerepræsentanternes valgperiode er 4 år, jf. dog stk. 9, gældende fra den 1. april i det år, der følger efter nyvalg til regionsråd og kommunalbestyrelse, jf. dog stk. 11. De øvrige medlemmers valgperiode er 1 år. Personer, der er ansat på skolen, kan ikke være forældrevalgte medlemmer af skolebestyrelsen.

Stk. 9. Kommunalbestyrelsen kan, uanset bestemmelsen i stk. 8, 1. pkt., bestemme, at der skal foretages nyvalg til skolebestyrelsen ved den skole, der modtager alle eller en væsentlig del af eleverne fra en nedlagt skole.

Stk. 10. I de tilfælde, hvor 2 skoler sammenlægges, kan kommunalbestyrelsen beslutte, at alle skolebestyrelsesmedlemmer fungerer sammen indtil udløbet af de enkelte medlemmers valgperiode.

Stk. 11. Kommunalbestyrelsen kan fravige bestemmelsen i stk. 1 ved kommunale specialskoler, herunder kommunale heldagsskoler eller lignende, i særlige tilfælde. Kommunalbestyrelsen kan endvidere i særlige tilfælde fravige bestemmelsen i stk. 8, 1. pkt., om valgtidspunktet for forældrerepræsentanterne, herunder godkende forskudte valg. Kommunalbestyrelsen kan endelig fravige bestemmelserne i stk. 1 og stk. 8, 1. pkt., og § 43, stk. 2, 2. pkt., ved skoler, som er oprettet i henhold til § 24, stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om betingelserne for fravigelse.

§ 43.

Undervisningsministeren fastsætter regler om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelsen.

Stk. 2. En forældrerepræsentant mister sin valgbarhed, når barnet optages i en af de skoler, der er nævnt i § 33, stk. 2. En forældrerepræsentant kan forlange at blive fritaget for medlemskab af skolebestyrelsen, hvis barnet udskrives af skolen. Om fritagelse for valg og for medlemskab i øvrigt gælder de samme bestemmelser, som er fastsat i lov om kommunale valg.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan yde forældre- og elevrepræsentanter vederlag og erstatning for dokumenterede merudgifter i forbindelse med varetagelsen af medlemskab af skolebestyrelsen. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler herom.

§ 44.

Skolebestyrelsen udøver sin virksomhed inden for de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen fastsætter, jf. § 40, herunder i en eventuel handlingsplan, jf. § 40 a, stk. 3, og fører i øvrigt tilsyn med skolens virksomhed.

Stk. 2. Skolebestyrelsen fastsætter principper for skolens virksomhed, herunder om

- 1) undervisningens organisering, herunder elevernes undervisningstimetale på hvert klassetrin, skoledagens længde, udbud af valgfag, specialundervisning på skolen og elevernes placering i klasser,
- 2) samarbejdet mellem skole og hjem,
- 3) underretning af hjemmene om elevernes udbytte af undervisningen,
- 4) arbejdets fordeling mellem lærerne,
- 5) fællesarrangementer for eleverne i skoletiden, lejrskoleophold, udsendelse i praktik m.v. og
- 6) skolefritidsordningens virksomhed.

Bilag 2:

Uddrag af Odense Kommun

- Stk. 3. Skolebestyrelsen godkender inden for de økonomiske rammer, der er fastlagt for skolen, skolens budget.
- Stk. 4. Skolebestyrelsen godkender undervisningsmidler og fastsætter ordensregler.
- Stk. 5. Skolebestyrelsen godkender inden for de af kommunalbestyrelsen fastsatte retningslinjer, om voksne skal kunne deltage i folkeskolens undervisning i henhold til § 3, stk. 5, og fastsætter principper herfor.
- Stk. 6. Skolebestyrelsen godkender inden for de af kommunalbestyrelsen fastsatte retningslinjer, om skolens virksomhed skal omfatte aktiviteter i henhold til § 3, stk. 6, og fastsætter principper herfor.
- Stk. 7. Skolebestyrelsen skal afgive udtalelse til kommunalbestyrelsen om ansættelse af ledere og lærere, jf. § 40, stk. 2, nr. 2.
- Stk. 8. Skolebestyrelsen udarbejder forslag til kommunalbestyrelsen om skolens læseplaner og beskrivelser, jf. § 40, stk. 3. Skolebestyrelsen afgiver indstilling til kommunalbestyrelsen om forsøgs- og udviklingsarbejde i det omfang, det overskrider de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen har fastsat.
- Stk. 9. Hvis kommunalbestyrelsen har truffet beslutning om, at der kan tilbydes madordninger, træffer skolebestyrelsen beslutning om, hvorvidt der skal oprettes en madordning på skolen, herunder i skolefritidsordningen. Skolebestyrelsen fastsætter principper for madordningen inden for de rammer, som kommunalbestyrelsen har fastsat. Madordninger kan alene være et tilbud til forældrene.
- Stk. 10. Skolebestyrelsen kan afgive udtalelse og stille forslag til kommunalbestyrelsen om alle spørgsmål, der vedrører den pågældende skole. Skolebestyrelsen skal afgive udtalelse om alle spørgsmål, som kommunalbestyrelsen forelægger den.
- Stk. 11. Skolebestyrelsens formand udarbejder til hvert møde en dagsorden. Skolebestyrelsens beslutninger indføres i en beslutningsprotokol, der efter mødet underskrives af de medlemmer, der har deltaget i mødet. Dagsordenen og beslutningsprotokollen er med de begrænsninger, der følger af lovgivningens regler om tavshedspligt, tilgængelig for kommunens borgere.
- Stk. 12. Skolebestyrelsen afgiver en årlig beretning.
- Stk. 13. Skolebestyrelsen indkalder mindst en gang årligt forældrene til et fælles møde til drøftelse af skolens virksomhed. På et sådant møde behandles årsberetningen, jf. stk. 12.

Formål, værdigrundlag og mål

Værdigrundlaget

Værdigrundlaget for Odense Kommunes Børn- og Ungepolitik og Børn- og Ungeforvaltningen er den danske kulturtradition, det danske samfunds værdier og respekt for andre kulturer.

Arbejdet i Børn- og Ungeforvaltningen er baseret på:

- udvikling af børns selvværd og identitetsfølelse
- medbestemmelse og medansvar
- respekt for det enkelte barns særpræg og behov
- udfordringer og selvvirksomhed
- tryghed, omsorg og sund livsstil
- ligestilling
- forpligtende fællesskaber og børns evne til at indgå i sociale sammenhænge
- forældres ansvar for at være primærpersoner i deres børns liv
- respekt og forståelse for familiens baggrund og livsform at alle børn og unge, uanset kulturel baggrund, har samme pligter og rettigheder
- barnets tarv er afgørende, hvis der opstår interesse modsætninger og konflikter om forhold vedrørende børn og unge

Mål

Der er helhed og sammenhæng i børns og unges hverdag.

Det betyder at:

- børn og unge har medindflydelse på anliggender, der vedrører deres egen situation
- børn, unge og forældre oplever helhed og sammenhæng i indsatserne ved overgangene (dagpleje – daginstitution, daginstitution – skole, skole – fritid, skole – ungdomsuddannelse)
- børn og unge oplever respekt og samarbejde mellem vigtige personer i deres liv, herunder deres forældre og medarbejdere
- det enkelte barns og den enkelte unges forudsætninger er udgangspunktet for arbejdet i Børn- og Ungeforvaltningen
- der er særlig opmærksomhed på at støtte børn og unge med særlige behov

Forventninger til forældrene

Det forventes af forældre, at de vedkender sig deres hovedansvar for deres børns opdragelse, udvikling og trivsel.

Det betyder at:

- forældre er aktive samarbejdspartnere omkring deres børns udvikling og trivsel
- forældre bakker op om og deltager i institutionernes arrangementer, møder m.v.
- forældre støtter børns deltagelse i institutioners ture og lejrskoler, mv.

Forældrene inddrages

Det betyder at:

- forældrene er ligeværdige samarbejdspartnere og mødes med åbenhed, synlighed og ærlighed
- forældre støttes i at se og udnytte egne resurser i forælderrollen
- barnets almene trivsel og udvikling drøftes med forældrene
- forældre og medarbejdere drøfter og beskriver gensidige forventninger til samarbejdet
- forældre og medarbejdere drøfter og udvikler samarbejdsformerne
- medarbejdere lægger speciel vægt på at udvikle samarbejdet med familier med problemer med henblik på forebyggelse og tidlige indsatser

Forventninger til medarbejder

Børn og unge møder medarbejdere, der er tilstede både som mennesker og som professionelle.

Det betyder at:

- medarbejderne medvirker til at stimulere børnenes udviklingspotentialer
- medarbejderne medvirker til at skabe varige relationer mellem børn og mellem børn og voksne
- medarbejderne samarbejder på tværs af faggrupper og indsatser
- medarbejderne er opmærksomme og handler, når de møder børn som har brug for støtte
- medarbejderne medvirker til at forebygge problemer ved hjælp af støtte, rådgivning og tidlig indsats
- medarbejderne er engagerede i deres arbejdsplads – i såvel faglig som social henseende

Delpolitik – Folkeskolen

Mål

Eleverne får faglige og sociale udfordringer, der medvirker til deres alsidige personlige udvikling, og de forbereder sig på at blive aktive og selvhjulpne borgere i et demokratisk og globalt samfund.

Det betyder at:

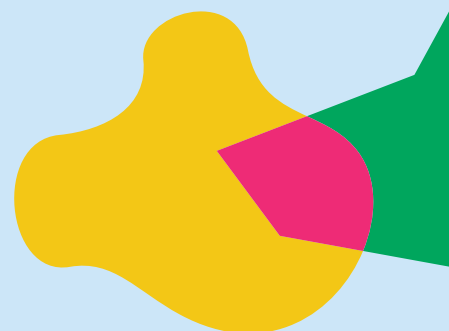
- aktiviteter i undervisnings- og fritidsdelen tilrettelægges med udgangspunkt i den enkelte elevs forudsætninger
- aktiviteter tilrettelægges med udgangspunkt i respekt for menneskers ligeværd uanset sociale og kulturelle forskelligheder
- i samarbejde med eleven og forældrene opstilles løbende nye mål for elevens alsidige personlige udvikling
- samarbejdet mellem skole og hjem er ligeværdigt og forpligtende for begge parter

Forældresamarbejdet

Skolen og hjemmet er bevidste om deres fælles ansvar for opdragelse, læring og dannelse.

Det betyder at:

- skolen skal inddrage forældrene i skolens virksomhed
- den enkelte skole skal synliggøre, hvordan forældre kan få viden om og indflydelse på skolens virksomhed, herunder på egne børns skolegang
- skolebestyrelsen spiller en vigtig rolle i etableringen og fastholdelse af samarbejdet med forældrene
- skolebestyrelsen udarbejder principper for forældre-samarbejdet
- forældrene i den enkelte klasse og medarbejderne etablerer gensidig forpligtende aftaler vedr. børnenes skolegang

Litteratur:

1. OECD-rapport om grundskolen i Danmark – 2004
Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie nr. 5, 2004,
Undervisningsministeriet, 2004
2. PISA-rapporterne, www.uvm.dk > pisa-rapporter
3. Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?
Skole og Samfund, Danmarks Lærerforening og Kommunernes Landsforening, 2006
4. www.udsatteboern.net
5. Børn- og Ungepolitik, Odense Kommune

Materialet er udarbejdet af Skoleafdelingen i Odense i dialog med Skolelederkredsen i Odense og Odense Lærerforening, 2008

ODENSE KOMMUNE

Børn- og Ungeforvaltningen
Skoleafdelingen

Slotsgade 5
5000 Odense C
Telefon 66 13 13 72
e-mail: skole.buf@odense.dk
www.odense.dk
